

Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej

Wydanie 8.

Dowiedz się więcej na www.ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Przedmowa	XIX
Rozdział I. Zagadnienia wprowadzające	1
§ 1. Prawo Unii Europejskiej jako akademicka dyscyplina prawa	4
I. Rozwój autonomicznej dyscypliny prawa Unii Europejskiej	4
II. Metody i narzędzia badawcze prawa Unii Europejskiej	7
§ 2. Historia procesu integracji europejskiej	12
I. Rada Europy	14
II. Powstanie i ewolucja Wspólnot Europejskich	16
1. Europejska Wspólnota Węgla i Stali	16
2. Europejska Wspólnota Gospodarcza	18
3. Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom)	19
4. Traktaty o połączeniu instytucji trzech Wspólnot Europejskich ...	20
5. Jednolity Akt Europejski	20
6. Traktaty o Unii Europejskiej (Traktat z Maastricht, Traktat z Amsterdamu oraz Traktat z Nicei)	21
7. Konwent Europejski i Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy	27
8. Traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktat z Lizbony)	30
9. Charakter relacji między Traktatami o Unii Europejskiej i funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej oraz Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej	31
§ 3. Charakter prawny Unii Europejskiej	33
I. Unia Europejska jako organizacja międzynarodowa	33
II. Metoda wspólnotowa	40
§ 4. Prawo Unii Europejskiej a prawo międzynarodowe	43
§ 5. Cele Unii Europejskiej	59

§ 6. Członkostwo w Unii Europejskiej	62
I. Nabycie członkostwa w Unii Europejskiej	62
II. Zawieszenie praw członkowskich w Unii Europejskiej	65
III. Ustanie członkostwa	68
§ 7. Stowarzyszenie z Unią Europejską	72
I. Stowarzyszenia traktatowe	73
II. Stowarzyszenia konstytucyjne	78
§ 8. Obywatelstwo Unii Europejskiej	80
I. Charakter prawny obywatelstwa Unii Europejskiej	82
II. Prawa obywateli Unii Europejskiej	84
Rozdział II. System instytucjonalny Unii Europejskiej	86
§ 9. System instytucjonalny Unii Europejskiej	87
§ 10. Rada Europejska	90
I. Ewolucja Rady Europejskiej	90
II. Skład i organizacja	91
III. Funkcje	94
IV. Podejmowanie decyzji	97
§ 11. Parlament Europejski	98
I. Skład	99
II. Organizacja wewnętrzna Parlamentu Europejskiego	102
III. Funkcje Parlamentu Europejskiego	105
§ 12. Rada	108
I. Skład i organizacja	109
II. Zadania i kompetencje	112
III. Podejmowanie decyzji	113
1. Uwagi ogólne	113
2. Głosowanie większością kwalifikowaną	115
3. Wymóg jednomyślności w Radzie	116
4. Kompromis luksemburski i kompromis z Ioanniny	116
5. Podejmowanie decyzji zwykłą większością głosów	118
§ 13. Komisja	118
I. Skład i organizacja	119
II. Kompetencje Komisji	123
III. Podejmowanie decyzji	128
§ 14. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	129
I. Skład	130
II. Właściwość Trybunału Sprawiedliwości i Sądu	133
III. Procedura orzekania	134
§ 15. Trybunał Obrachunkowy	137
I. Skład i organizacja	137
II. Zadania i kompetencje	138
III. Sposób działania	139

§ 16. Organy doradcze Unii Europejskiej	139
I. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	139
1. Skład i organizacja	139
2. Zadania i sposób działania	140
II. Komitet Regionów.....	141
1. Skład i organizacja	141
2. Zadania i sposób działania	141
§ 17. Instytucje finansowe	142
I. Europejski Bank Centralny i Europejski System Banków Centralnych	142
II. Europejski Bank Inwestycyjny	144
§ 18. Równowaga instytucjonalna	145
Rozdział III. Źródła prawa Unii Europejskiej	150
§ 19. Zagadnienia wprowadzające	152
I. Uwagi ogólne	152
II. Pojęcie „źródła prawa Unii Europejskiej”	153
III. <i>Acquis</i> Unii Europejskiej	154
IV. Katalog i klasyfikacja źródeł prawa Unii Europejskiej	155
V. Problematyka hierarchii źródeł prawa w systemie prawnym Unii Europejskiej	157
§ 20. Prawo pierwotne	161
I. Uwagi ogólne	161
II. Traktaty założycielskie Unii Europejskiej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej	162
1. Wykaz traktatów założycielskich oraz traktatów modyfikujących..	162
2. Zakres przedmiotowy traktatów założycielskich	163
III. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej	165
1. Uwagi wprowadzające	165
2. Zakres przedmiotowy Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej	167
3. Zakres zastosowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej do instytucji UE	168
4. Zakres zastosowania Karty Praw Podstawowych do państw członkowskich	172
IV. Ogólne zasady prawa	177
V. Prawo zwyczajowe	179
§ 21. Prawo międzynarodowe publiczne jako źródło prawa Unii Europejskiej	180
I. Uwagi ogólne	180
II. <i>Ius contrahendi</i> Unii Europejskiej	180
III. Rodzaje umów zawieranych przez Unię Europejską oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	185
IV. Inne umowy międzynarodowe będące źródłem prawa Unii Europejskiej	187

§ 22. Prawo pochodne Unii Europejskiej	188
I. Uwagi ogólne	188
II. Akty prawne tworzone w ramach Unii Europejskiej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej	188
1. Katalog wiążących aktów prawa pochodnego – art. 288 TfUE...	188
2. Rozporządzenia	189
3. Dyrektywy	195
4. Decyzje	202
III. Instrumenty Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	206
1. Katalog aktów tworzonych w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	206
2. Charakter prawny aktów Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	207
3. Ogólne wytyczne	208
4. Decyzje	208
IV. Akty prawa pochodnego w dotychczasowym III filarze Unii Europejskiej	209
1. Uwagi wprowadzające	209
2. Okres przejściowy przewidziany w Protokole Nr 36 do traktatów założycielskich	211
3. Decyzje ramowe	212
§ 23. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	214
§ 24. Niewiążące akty prawa pochodnego	215
§ 25. Akty prawa wewnętrznego	216
Rozdział IV. Tworzenie prawa Unii Europejskiej	218
§ 26. Uwagi wprowadzające	219
§ 27. Kompetencje Unii Europejskiej	220
I. Zasada kompetencji powierzonych	220
II. Katalog kompetencji przyznanych Unii Europejskiej	221
III. Kompetencje dorozumiane – art. 352 TfUE oraz art. 203 TEWEA...	225
§ 28. Tworzenie prawa pierwotnego	227
I. Tworzenie i modyfikacja traktatów założycielskich	227
1. Uwagi wprowadzające	227
2. Zmiany traktatów założycielskich w trybie art. 48 TUE	228
3. Zmiany traktatów założycielskich za pośrednictwem traktatów akcesyjnych	230
4. Zmiany na podstawie procedur kładki	231
II. Zawieranie traktatów akcesyjnych	232
§ 29. Procedury zawierania umów międzynarodowych przez Unię Europejską	233
I. Uwagi wprowadzające	233
II. Procedura zawierania umów międzynarodowych przez Unię Europejską	233

III. Procedura zawierania umów międzynarodowych przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	235
IV. Publikacja i wejście w życie umów międzynarodowych zawieranych przez Unię Europejską i Euratom	236
§ 30. Procedury tworzenia wiążących aktów prawa pochodnego Unii Europejskiej	237
I. Uwagi wprowadzające	237
II. Inicjatywa legislacyjna	239
III. Wybór podstawy prawnej oraz rodzaju aktu prawnego	245
IV. Zasady techniki prawodawczej oraz budowa aktu prawnego	249
V. Procedury legislacyjne	250
1. Uwagi wprowadzające	250
2. Zwykła procedura ustawodawcza	252
3. Specjalna procedura ustawodawcza	256
4. Specjalna procedura ustawodawcza – budżet Unii Europejskiej	259
5. Procedura ustawodawcza bez udziału Parlamentu Europejskiego	261
6. Procedury tworzenia aktów wykonawczych i delegowanych ...	262
VI. Udział Rady Europejskiej w procedurach tworzenia prawa pochodnego	264
VII. Udział parlamentów narodowych w procesie tworzenia prawa pochodnego	266
VIII. Publikacja aktów prawnych i ich wejście w życie	269
1. Uwagi wprowadzające	269
2. Konsekwencje braku publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej	270
§ 31. Podejmowanie decyzji w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	277
I. Uwagi ogólne	277
II. Inicjatywa	277
III. Wybór podstawy prawnej oraz instrumentu działania	278
IV. Zasady techniki prawodawczej oraz budowa instrumentów Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	278
V. Procedura decyzyjna w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	279
VI. Publikacja i wejście w życie instrumentów Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	279
Rozdział V. Stosowanie prawa Unii Europejskiej na płaszczyźnie wewnętrznej państw członkowskich	281
§ 32. Zagadnienia wprowadzające	283
§ 33. Zasady stosowania prawa Unii Europejskiej na płaszczyźnie krajowej ...	288
I. Zasada pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej	288
1. Ewolucja zasady pierwszeństwa	288

2. Zakres zastosowania zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej	292
3. Konsekwencje prawne zasady pierwszeństwa	305
II. Zasada skutku bezpośredniego	316
1. Uwagi wprowadzające	316
2. Traktaty założycielskie	317
3. Karta Praw Podstawowych	326
4. Rozporządzenia	328
5. Dyrektywy	331
6. Decyzje	343
7. Umowy międzynarodowe oraz akty prawne wydane na ich podstawie	345
III. Zasada skutku pośredniego	352
1. Uwagi wprowadzające	352
2. Podstawowe założenia zasady skutku pośredniego	353
IV. Zasada odpowiedzialności państw członkowskich za naruszenie prawa Unii Europejskiej	358
1. Uwagi wprowadzające	358
2. Podstawowe założenia zasady odpowiedzialności państw za naruszenie prawa Unii Europejskiej	362
§ 34. Instrumenty Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	366
§ 35. Zasady stosowania aktów prawnych dawnego III filaru Unii Europejskiej na płaszczyźnie krajowej	367
Rozdział VI. Sądowa kontrola przestrzegania prawa	373
§ 36. Właściwość Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu	375
§ 37. Postępowanie przeciwko państwu członkowskiemu o naruszenie zobowiązania ciążącego na mocy Traktatów	377
I. Naruszenie zobowiązania ciążącego na mocy Traktatów	377
1. Ujęcie naruszenia zobowiązania	377
2. Naruszenie zobowiązania przez brak wdrożenia prawa Unii Europejskiej	380
3. Okoliczności egzoneracyjne podnoszone przez państwa	382
II. Postępowanie wszczęte przez Komisję	385
1. Postępowanie nieformalne	386
2. Formalne postępowanie wyjaśniające	387
3. Postępowanie sądowe	389
III. Postępowanie wszczęte przez państwo członkowskie	392
IV. Postępowanie w razie niewykonania wyroku Trybunału	393
V. Postępowanie przeciwko państwu członkowskiemu odnośnie do zobowiązań wynikających ze Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego	398

§ 38. Skarga na nieważność aktu prawa pochodnego	398
I. Strony w postępowaniu	399
1. Podmioty uprawnione do składania skarg	399
2. Strony pozwane	401
3. Postanowienia dotyczące Europejskiego Banku Inwestycyjnego ..	403
II. Podział kompetencji między Sąd oraz Trybunał Sprawiedliwości ..	403
III. Przedmiot skargi	404
1. Rodzaje aktów prawnych podlegających zaskarżeniu	404
2. Akty dotyczące skarżących bezpośrednio i indywidualnie	407
IV. Przesłanki stwierdzenia nieważności	413
1. Brak kompetencji	414
2. Naruszenie istotnego wymogu proceduralnego	414
3. Naruszenie prawa materialnego	415
4. Nadużycie władzy	416
V. Termin do wniesienia skargi	416
VI. Skutek orzeczenia o nieważności	417
1. Konstytutywny charakter orzeczenia	417
2. Pozostawienie pewnych skutków nieważnego aktu w mocy	417
VII. Zarzut bezprawności	419
1. Akcesoryjność zarzutu bezprawności	419
2. Zakres przedmiotowy zarzutu bezprawności	420
3. Skutki uznania zarzutu bezprawności	421
§ 39. Skarga na bezczynność instytucji	421
I. Strony w postępowaniu	422
II. Przesłanki skargi	423
1. Rodzaje aktów, których niewydanie może być zaskarżone	423
2. Wezwanie instytucji do działania	424
III. Skutek orzeczenia o bezczynności	425
§ 40. Skarga odszkodowawcza	425
I. Przesłanki odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej	426
II. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną działaniem prawotwórczym	429
III. Odpowiedzialność odszkodowawcza Unii Europejskiej i państw członkowskich	430
§ 41. Postępowanie odwoławcze	431
§ 42. Wydawanie opinii przez Trybunał Sprawiedliwości	433
Rozdział VII. Współpraca sądów krajowych z Trybunałem Sprawiedliwości	436
§ 43. Znaczenie pytań prejudycjalnych dla jednolitego stosowania prawa Unii Europejskiej	438
§ 44. Pojęcie sądu państwa członkowskiego	440
I. Sądy powszechne	441

II. Sądy administracyjne	445
III. Sądy konstytucyjne	447
IV. Sądy międzynarodowe	448
V. Sądy arbitrażowe	449
VI. Sądy dyscyplinarne	452
VII. Inne organy	454
VIII. Podsumowanie. Zadawanie pytań przez sądy i organy polskie	454
§ 45. Obowiązek zadawania pytań prejudycjalnych	457
I. Pojęcie sądu, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu	457
II. Doktryna <i>acte éclairé</i>	459
III. Doktryna <i>acte clair</i>	461
IV. Skutek braku zadania pytania prejudycjalnego	463
§ 46. Zakres pytań prejudycjalnych	467
I. Formułowanie pytań prejudycjalnych	467
II. Orzekanie o ważności aktów prawa pochodnego	472
III. Podstawy odmowy wydania orzeczenia wstępnego	476
§ 47. Proceduralne aspekty zadawania pytań przez sąd krajowy	479
I. Zawieszenie postępowania przed sądem krajowym	479
II. Kontrola zgodności z konstytucją krajową a zadawanie pytań prejudycjalnych	482
III. Cofnięcie pytania prejudycjalnego	487
IV. Związanie sądu krajowego wytycznymi wyższej instancji	488
V. Ograniczenie możliwości podnoszenia zagadnień prawa unijnego w II instancji	492
§ 48. Postępowanie przed Trybunałem o wydanie orzeczenia wstępnego	493
§ 49. Moc prawna orzeczenia wstępnego	499
Indeks rzeczowy	501

[Przejdź do księgarni →](#)